

Δημόσιοι υπάλληλοι (τράπεζα θεμάτων 15218)

Το παρακάτω ποίημα του Κ.Γ. Καρυωτάκη ανήκει στη συλλογή «Ελεγεία και Σάτιρες» (1927).

Οι υπάλληλοι όλοι λιώνουν και τελειώνουν Σαν στήλες δύο-δύο μες στα γραφεία. (Ηλεκτρολόγοι θα 'ναι η Πολιτεία κι ο Θάνατος που τους ανανεώνουν).	1
Κάθονται στις καρέκλες, μουντζουρώνουν αθώα λευκά χαρτιά, χωρίς αιτία. «Συν τη παρούση αλληλογραφία έχομεν την τιμήν» διαβεβαιώνουν.	5
Και μονάχα η τιμή τους απομένει, όταν ανηφορίζουνε τους δρόμους , το βράδυ στις οχτώ, σαν κουρντισμένοι.	10
Παίρνουν κάστανα, σκέπτονται τους νόμους, σκέπτονται το συνάλλαγμα, τους ώμους σηκώνοντας οι υπάλληλοι οι καημένοι.	

Ο Καρυωτάκης στο ποίημα αυτό σκιαγραφεί τη μίζερη καθημερινότητα των δημοσίων υπαλλήλων, που φαίνεται ότι βιώνουν την εργασιακή αλλοτρίωση. Ο σαρκαστικός τόνος του ποιήματος, αν και υπαινικτικός, είναι ξεκάθαρος.

Οι υπάλληλοι όλοι λιώνουν και τελειώνουν

Σαν στήλες δύο-δύο μες στα γραφεία

Υπαινίσσεται ότι η δουλειά είναι μονότονη και ψυχοφθόρα, αποστραγγίζει τους υπαλλήλους από τη ζωντάνια και την ενεργητικότητά τους, όπως ακριβώς οι μπαταρίες («στήλες») των οποίων η απόδοση φθίνει σταδιακά με τη συνεχή χρήση τους. Η παρομοίωση με τις στήλες της μπαταρίας αποτυπώνει με τρόπο παραστατικό τη φθορά αυτή.

Ειρήνη Ι. Ζαννάκη, Φιλολόγος

(Ηλεκτρολόγοι θα 'ναι η Πολιτεία

κι ο Θάνατος που τους ανανεώνουν).

Όμως, πέρα από την ενέργεια και τη ζωτικότητα, φαίνεται πως χάνουν και την ατομικότητα, την προσωπική τους αξία. Γίνονται αναλώσιμοι, όπως ακριβώς οι στήλες της μπαταρίας. Όταν πάψουν πια να είναι αποδοτικοί, κάποιος «Ηλεκτρολόγος» θα τους αντικαταστήσει. Το ρόλο αυτό αναλαμβάνει είτε η Πολιτεία, που τους είχε τοποθετήσει στη θέση αυτή είτε ο Θάνατος, που μοιραία θα τους συναντήσει στο τέλος του μακρόχρονου εργασιακού του βίου. Οι έννοιες του Θανάτου και της Πολιτείας παρουσιάζονται προσωποποιημένες, γι' αυτό και γράφονται με κεφαλαία γράμματα. Έτσι, τονίζεται ο ρόλος τους εμφατικά. Εύστοχος είναι ο παραλληλισμός τους με Ηλεκτρολόγους, που στόχο έχουν την τροφοδοσία του μηχανισμού και την ανανέωση της μπαταρίας του συστήματος της δημόσιας διοίκησης, ώστε να συνεχίζεται η αέναη λειτουργία του. Είναι εμφανής η απόλυτη εξουσία που διαθέτουν.

Κάθονται στις καρέκλες, μουντζουρώνουν

αθώα λευκά χαρτιά, χωρίς αιτία.

Η εργασία που εκτελούν φαίνεται να είναι μονότονη αλλά και εντελώς ανούσια. Το ποιητικό υποκείμενο την αποδίδει παραστατικά, με τρόπο γλαφυρό μέσα από μια εικόνα. Οι δημόσιοι υπάλληλοι παρουσιάζονται καθισμένοι, να «μουντζουρώνουν» λευκά χαρτιά, χωρίς αιτία. Μάλιστα, ο χαρακτηρισμός «αθώα» δημιουργεί αίσθημα συμπάθειας γι' αυτά τα λευκά χαρτιά που αναίτια αναλώνονται. Έτσι, οι δημόσιοι υπάλληλοι εδώ από θύματα γίνονται θύτες. Άλλωστε, για τον Καρυωτάκη οποιαδήποτε άλλη χρήση των χαρτιών πέραν αυτής της συγγραφικής δραστηριότητας είναι μάλλον «αναίτια».

«Συν τη παρούση αλληλογραφία

έχομεν την τιμήν» διαβεβαιώνουν

Χωρίς να φταίνε σε τίποτα, λοιπόν, τα λευκά χαρτιά «θυσιάζονται» για την καταγραφή κοινότοπων φράσεων, ουδόλως πρωτότυπων ή εμπνευσμένων. Η χρήση του ευθέως λόγου προσδίδει στο ποίημα αμεσότητα, ενώ η εσκεμμένη εναλλαγή της καθαρεύουσας υποδηλώνει την ειρωνική διάθεση του ποιητικού υποκειμένου.

Και μονάχα η τιμή τους απομένει,

όταν ανηφορίζουνε τους δρόμους,

το βράδυ στις οχτώ, σαν κουρντισμένοι.

Φαίνεται, όμως, ότι η εργασιακή αλλοτρίωση σταδιακά εξελίσσεται σε εσωτερική, αφού ακολουθεί τους δημοσίους υπαλλήλους και στην προσωπική ζωή τους («στις οχτώ»). Από

την πομπώδη διατύπωση των επιστολών που συντάσσουν και τη σοβαρότητα των ζητημάτων που διαχειρίζονται τους απομένει μόνο η «τιμή» ως τίτλος κούφιος που φέρουν μόνο στο χώρο της εργασίας τους. Έξω από τον εργασιακό χώρο είναι άνθρωποι χωρίς προσωπικότητα, που κινούνται μηχανικά, ως μια μάζα, «σαν κουρντισμένοι». Η παρομοίωση ενισχύει τον εικονοπλαστικό λόγο και τονίζει emphatically την αλλοτρίωση αυτή και την έλλειψη πρωτοβουλίας και αυτενέργειας.

Παίρνουν κάστανα, σκέπτονται τους νόμους,

σκέπτονται το συνάλλαγμα, τους ώμους

σηκώνοντας οι υπάλληλοι οι καημένοι.

Η πνευματική τους μονομέρεια και η έλλειψη ουσιαστικών ενδιαφερόντων τους καταδικάζει να σκέπτονται ζητήματα της δουλειάς τους, νομικά και οικονομικά («νόμους», «συνάλλαγμα») ακόμα και μετά το πέρας της δουλειάς τους, κατά την επιστροφή στο σπίτι. Η εικόνα που τους παρουσιάζει να ασχολούνται με τετριμμένες δραστηριότητες («παίρνουν κάστανα») και το σήκωμα των ώμων, ίσως από άγνοια, αδυναμία αντίδρασης ή απλά παραίτηση, υπογραμμίζει την καυστική και συνάμα απαξιωτική στάση του ποιητικού υποκειμένου, που κορυφώνεται με την απόδοση του χαρακτηρισμού «καημένοι» προς τους δημοσίους υπαλλήλους.